

VERKSAMHETSPLAN 2022

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN:

Samarbetet ska lyfta fram nyttan av det nordiska gränsregionala samarbetet i berörda skärgårdar och medverka till utveckling genom nätverkande, seminarier och andra möten, både egna och deltagande i andras evenemang och projekt. NSS mer aktiv i nordisk kontext.

Nordiska skärgårdssamarbetets utgångspunkter:

- 1. Skärgårdarnas årstidsväxlingar** från gles glesbygd på vintern till tät glesbygd på sommaren innebär miljöbelastning, människorna och samhällsstrukturen: hus, företag, kommunikationer, kultur, VA, energi, sopor.
- 2. Organisationerna** Finlands Öar (FÖSS), Företagsam skärgård (FS), SANK (Skärgårdsdelegationen), Skärgårdarnas Riksförbund (SRF) och skärgårdsnämnden är viktiga organisationer för direkta kontakter med skärgårdsregionernas invånare och dess utvecklare.
- 3. Näringslivet** har i de olika regionerna en ojämn och delvis mycket bristfällig uppföljning. Utreda de lokalekonomiska effekter och samverkan mellan företag och andra samhällssektorer.
- 4. Det finns ett stort behov av idéutbyte**, samverkan och information tvärsöver skärgårdsregionerna. Involvera universitet och akademier och skapa samverkan.

Godkänd av Styrelsen 1.3.2022
Fastställd av Rådet 19 .5 .2022

1. UPPDRAGET SOM GRÄNSKOMMITTÉ

I det nya nordiska regionalpolitiska samarbetsprogrammet för regional utveckling och planläggning för 2021–2024 slår Nordiska ministerrådet (NMR) mål för är ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt bärkraftigt Norden.

Bild 1: NMR vision 2030. Handlingsplanen består av 12 olika visioner indelade i de tre sektorer, Norden som världens mest hållbara och integrerade region.

1.1 Utdrag ur det nordiska samarbetsprogrammet för regional utveckling och planläggning 2021-2024, beskrivning av gränskommittéer och deras arbete:

Gränsregionala samarbetet och arbetet med gränshinder är en viktig del av det nordiska samarbetet. Målet för Nordiska ministerrådets engagemang i det gränsregionala arbetet är att:

- ta vara på möjligheter att avlägsna hinder som nationella gränser skapar för funktionella regioner.
- befrämja utveckling, innovation och tillväxt i de nordiska gränsregionerna.

Gränskommittéerna arbetar först och främst med att befrämja konkurrenskraft i näringslivet i gränsregioner, identifiera och avlägsna gränshinder, utveckla bärkraftiga och klimatvänliga miljö- och energilösningar, utveckla infrastruktur och kommunikation som påverkar gränsområden och dess markanvändning. Deras intresseområden varierar beroende på var de befinner sig geografiskt och historiska orsaker. Insatserna ser i samarbete med näringsliv, kunskapsorganisationer och civilsamhället.

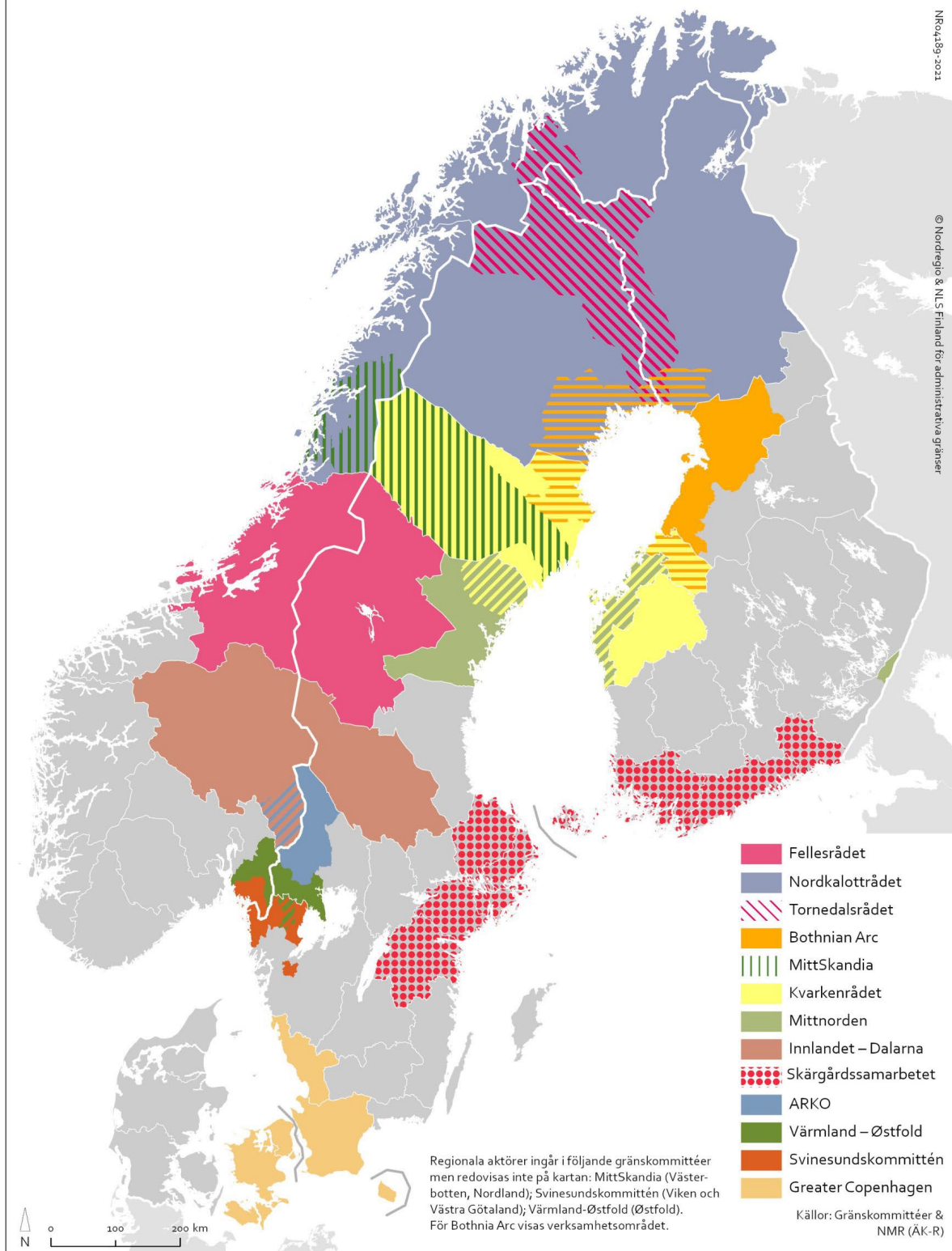

Bild 2. Det gränsregionala samarbetet i Norden består av de 12 gränsregionala kommittéerna som arbetar inom gränsområdena i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Gränskommittéerna är medlemsorganisationer som samlar lokala och regionala aktörer i gränsregionerna och arbetar med integration över landsgränser. Nordiska ministerrådet är en av de flere aktörer som finansierar gränskommittéerna.

1.2 NMR handlingsprogrammet 2021–2024

Handlingsprogrammet som delar in gränskommittéernas förväntade insatser. Övriga aktörer i programmet är Nordregio, NORA och temagrupperna. Handlingsprogrammet är indelat i 10 olika delområden.

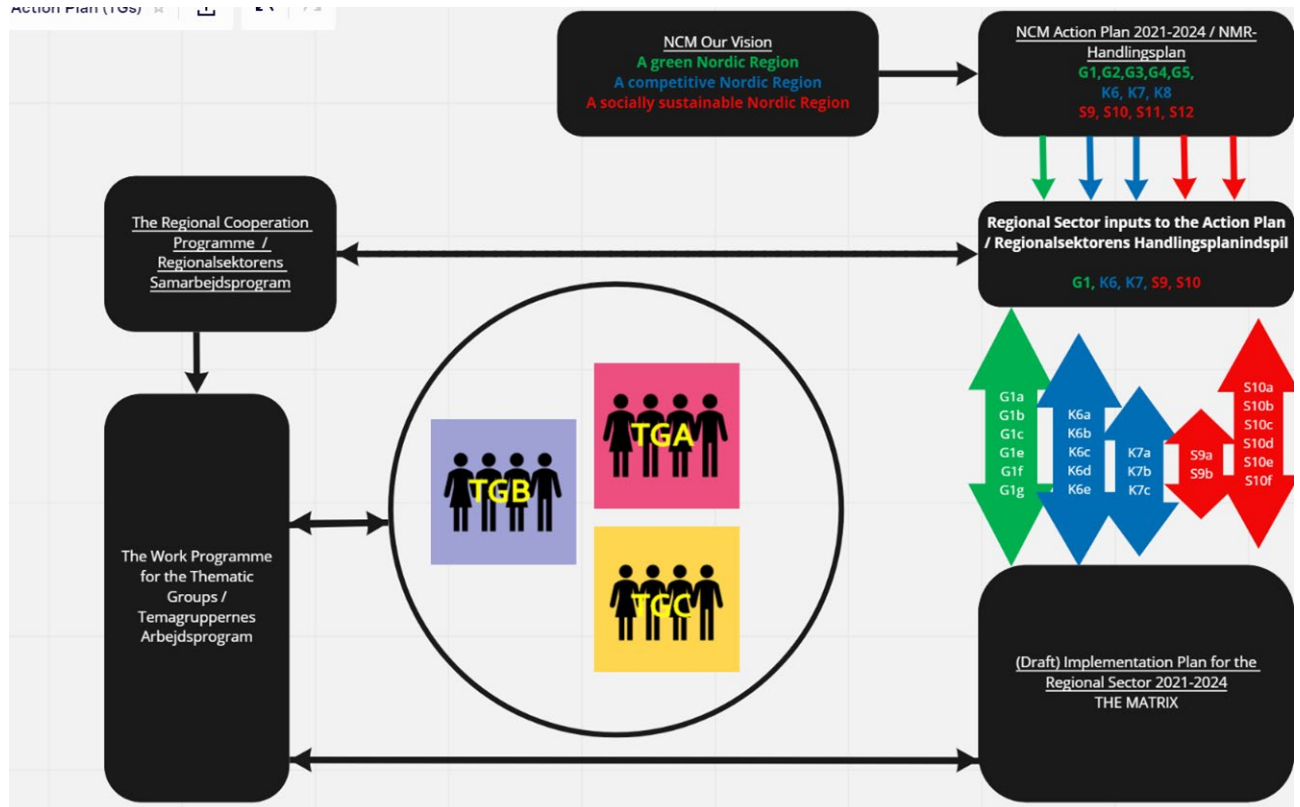

Bild 3: Schema som beskriver hierarkin och processer. NCM= Nordic councils of ministers vision= handlingsplan för perioden 2021–2024. Andra styrdokumentet är Nordiska samarbetsprogrammet för regional utveckling och planläggning (Nordregio 2021). I cirkeln temagrupperna. Till höger gränskommittéerna.

1.3 NSS ersättande medlem i temagrupp A (TGA), Grön och inkluderande stadsutveckling

De tre temagrupper har som uppgift att genomföra delar av regionalsektorers inspel till handlingsplanen 2021–2024 för vår vision och samarbetsprogrammets övriga målsättningar och åtgärder, en för varje prioriterade område (grön och inkluderande stadsutveckling, grön och inkluderande glesbygd, gröna, innovativa och resilianta regioner).

I grupperna deltar nationella och regionala representanter, gränskommittéer och NORA. Varje grupp leds av en nationell representant. TGA gruppens sammansättning:

Nationella representanter		
Danmark		
Norge	Ida Stenbråten Harildstad	Kommunal- og moderniserings- departementet
Finland	Olli Voutilainen	Arbets-och näringsministeriet
Finland	Suvi Anttila	Miljöministeriet
Sverige	Daniel André	Boverket
Island	Sigríður Björk Jónsdóttir	Íslands nationalplaneringsbyrå
Åland	Sanna Roos	Ålands statistik- och utredningsbyrå
Regionala representanter		
Norway	Grete Kongshaug	Møre och Romsdal Regionala myndighet
Denmark	Henrik Børsting Aagard	Vejle kommun
Sweden		
Finland	Susanna Slotte-Kock (2021-2022)	Vasa stad
Finland	Mika Uolamo (2023-2024)	Uleåborgs stad
Island	Hrafnkell Á. Proppé	The Borgarlínan Project Office
Gränskommittéer		
Kvarkenrådet	Mathias Lindström	Kvarkenrådet
Värmland-Østfold	Alf S. Johansen	Värmland-Østfold gränskommittée
Nordiska Skärgårdssamarbetet	Annastina Sarlin (suppleant)	Nordiska skärgårdssamarbetet

Tabell 1: Sammansättningen av TGA -gruppen. Kompletteras med en nationell representant från Danmark och en regional representant från Sverige.

2. RIKTLINJER FÖR NSS:s VERKSAMHET 2022

NSS:s ändamål är att fungera som samarbetsorgan mellan myndigheter och organisationer och lyfta frågor av gemensamt intresse. Formerna kan variera och innefattar att arrangera och medverka vid seminarier, konferenser och andra möten för kunskaps- och erfarenhetsutbyte, att medverka till aktiva nätverk och samarbeten samt att uppmuntra projekt och stimulera nytänkande.

NSS verkar genom att:

- utveckla och stärka samverkan mellan skärgårdsaktörer i de olika länderna, bland annat genom att initiera, planera och koordinera konkreta samarbetsprojekt
- knyta nya kontakter och samarbeta med nätverk på europeisk nivå, t.ex. SMILO <http://www.smilo-program.org/>
- aktivt ge råd om de finansieringsmöjligheter genom EU:s fonder och program och på annat vis stödja förverkligandet av projekt
- arbeta i enlighet med NMR:s samarbetsprogram och ämbetsmannakommitténs rekommendationer samt delta i NMR-sekretariatets arrangemang för gränskommittéer
- Under år 2022 har NSS ett fokus på kartläggning av skärgårdarnas näringar och hur olika faktorer och övrig verksamhet inverkar på det ekonomiska ekosystemet.
- NSS:s verksamhet år 2022 finansieras genom parternas medlemsavgifter, 2022 budgeterade till € 70,000, och genom NMR:s basfinansiering för gränskommittéer om 460,000 DKK (ca € 60.700).

NSS gör detta genom att:

- driva NSS:s webbplats, publicera nyhetsbrev och på andra vis lyfta viktiga frågor
- stimulera till och understöda gränsöverskridande projekt och nätverk
- undersöka finansieringsalternativ för projekt NSS medverkar, t.ex. näringslivsutveckling
- bedriva omvärldsbevakning
- samarbeta i en högre grad med aktörer som bidrar till att synliggöra skärgårdsfrågor
- delta i årets Gränsregionala Forum och på annat vis ta del av NMR:s verksamhet
- i mån av möjlighet arrangera seminarier eller webinar

NSS har en samarbetschef, Annastina Sarlin, anställd på 100 %. Från och med juli är Ålands landskapsregering huvudman för NSS.

2.1 Insatsområden år 2022

NSS har insatser inom målgrupper 7 och 9 och presenteras följande i handlingsplanen för regionalsektorer:

7.A. ANALYSERA OCH FÖRESLÅ ÅTGÄRDER SOM KAN UNDERLÄTTA KOMPETENSFÖRSÖRJNINGEN I TÄTA OCH GLESA OMRÅDEN FÖR ATT UNDERLÄTTA REKRYTERING AV RÄTT KOMPETENS OCH SÄKERSTÄLLA EN GRÖN OMSTÄLLNING I HELA NORDEN.

Skärgårdssamarbetet (NSS): *Genom resultat från Lokalekonomisk analys och Archipelago Possibilities in Numbers, framföra glesbygdens potential och utvecklingsmöjligheter, inte enbart inom besöksnäring utan även inom annan företagsamhet. Förmedling av andra projekts resultat (Circular water Challenge, hållbarhetsanalyser, "bobarhet") till kommuner*

2.1.1

NSS tar del i projektplanering och fortsätter med planeringen av "4 Seasons" En Interreg ansökan bereds och eventuellt även från andra finansieringskällor. Nätverket sammanbinder turismutvecklare i Estland, Finland, Lettland och Åland. Yrkehögskolan NOVIA administrerar och bereder ansökningar och har eventuellt rollen som Lead partner.

2.1.2

Norrtälje firar 400 år 2022 med olika evenemang. NSS har tillfrågats att delta i Norrtälje veckan (v.33) genom att samarbeta med Campus Roslagen/Utvecklingscenter för vatten. Här finns möjlighet att sammanföra NSS egna projekt inom vatten och miljö tillsammans med andra experter. T.ex. UNUSLUA (mobilt vattenreningsverk, Åbo Universitet). Invitera sakkunniga från övriga Norden.

2.1.3

NSS är inbjuden som representant till arbetsgruppen för projektet 3 skärgårdar. Detta är en fortsättning på det tidigare projektet med samma namn och finansieras av HaV. NSS samarbetar med ÅLR och Stockholms länsstyrelsen angående hållbar förvaltning av torskbestånden i Ålands hav. Erfarenheter kan delges via HaV "3 skärgårdar" och BSC Maritime group.

S.9.A. KARTLÄGGNING AV TILLBUDET PÅ ALTERNATIVA OFFENTLIGA OCH PRIVATA TJÄNSTER OCH ANALYSER AV DERAS EFFEKTER/POTENTIAL I ET GEOGRAFISKT PERSPEKTIV. VISE FREM GOD PRAKSIS FOR INNOVATIVE LØSNINGER OG PÅ BAGGRUND AF "BEST CASES" FØRESLÅ NYE MÅTER Å LEVERE EFFEKTIV SERVICE PÅ I SPREDT BEFOLKEDE OMRÅDER.

Genomföra en analys och framföra glesbygdens potential och utvecklingsmöjligheter, inte enbart inom besöksnäring utan näringslivets ekosystem

Utreda nyttjande av mobildata för att mäta besöksnäringens effekter och potential. Skapa nya verktyg för kontinuerlig, systematisk uppföljning av besöksmängder och besöksmål. Introduktion av arbetsgrupp för "Nordisk turism".

2.1.2 Business ecosystem

Genom att tillämpa business ecosystem modellen utökar man insikten i näringslivets potential och utvecklingsmöjligheter. Metoden har ett större helhetsperspektiv än en lokalekonomisk analys. Det här är speciellt intressant för ö-samhällen som är beroende av transporter, energi och tidsförbrukning m.m. Inom bobarhetsmodellen har man beaktat dessa indikatorer och skapat verktyg för ö-samhällen. NSS kan ta initiativet och utföra en analys utifrån våra regioner.

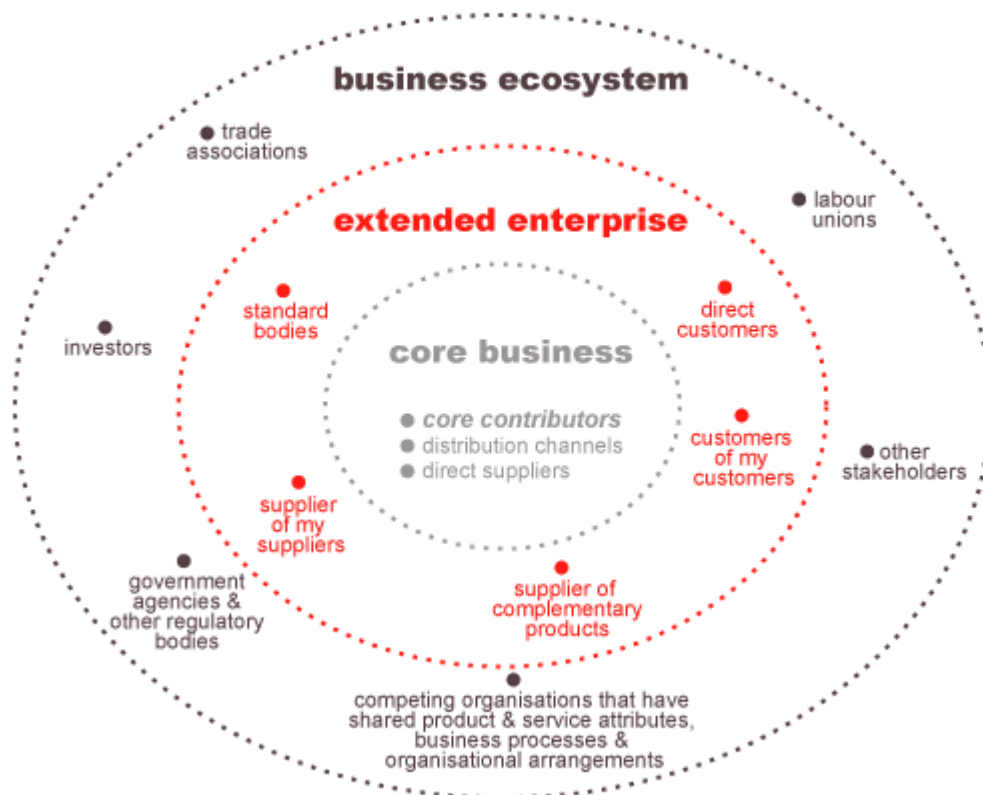

Bild 4: Översikt av business ecosystem modellen enligt James F Moore.

2.1.3 Smart skärgårdstrafik

Bakgrund:

Skärgårdstrafiken i Sverige, Finland och på Åland har många gemensamma utmaningar.

- ojämna passagerarmängder
- årstidsvariationer (isförhållanden)
- utmaningar att upprätthålla goda kommunikationer för fasta invånare
- föråldrat eller inte ändamålsenligt tonnage
- osäkra kommunikationer och förändringar i tidtabeller (svårigheter att samordna transporter, t.ex. elevtransporter)

Samordna smart skärgårdstrafik:

Utreda möjligheterna att grunda europabolag (Fin-S-Åland). Bolaget skulle bestå båda av publika och privata delägare.

Genom ett gemensamt bolag och rederi kunde man förstärka möjligheterna till finansiering av:

nytt tonnage (alternativa energilösningar, utnyttja AI, nya båtar och fartyg)

nya hamnar och nya rutter som stöder dagens behov

gemensamma personalresurser och administration

skapa en verksamhetsform som tryggar en kontinuitet och fyller kommande hållbara lösningar

en skärgårdstrafik som sammanbinder våra skärgårdar och möjliggör en fungerande vardag samt stöder en hållbar besöksnäring (säsongförlängning)

2.1.4 Hållbart fiske

NSS ämnar fortsätta med att i form av arbetsgrupp belysa fiskeförvaltningsfrågor som är av relevans för fiske och skärgårdsmiljön. Vi kan utgå från den arbetsgrupp som etablerades 2021 men anpassa den så så att den i större grad även täcker in organisationer och personer som är delaktiga i Tre skärgårdar. Torskfrågan och andra lokala intressefrågor kan då belysas på ett regionalt bilateralt sammanhang, inklusive Åland, på ett effektivt och balanserat sätt.

3 Övrig verksamhet

Här sådan verksamhet som är återkommande för NSS eller andel i projekt som inte än är godkända:

3.1 Skärgårdskvinnoseminariet

Det bor fler män än kvinnor i skärgården och behovet finns att stärka kvinnors gränsregionala nätverk för utbyte, stöd och inspiration. NSS stöder sedan ett antal år det årliga nordiska skärgårdskvinnoseminariet. Seminariet brukar samla 50–100 deltagare från

skärgårdsregionerna inklusive deltagare från Estland. Årets kvinnoseminarium arrangeras i september i Houtskär, Åbolands skärgård.

3.2 Årets skärgårdsvän

NSS introducerade från och med år 2021 en utmärkelse "Årets skärgårdsvän". Syftet är att uppmärksamma personer som har inverkat på ett eller annat sätt en positiv utveckling i skärgården. Styrelsen avgör utmärkelsen och delar ut ett pris (500€).

3.3 HORIZON-MISS-2021-CLIMA och BROADBAND BRIDGES

"Large scale demonstrators of climate resilience creating cross-border value"

VTT (Statens teknologiska forskningscentral, Finland) är lead partner och ansökan är riktad till Horizon 2022 programmet. I projektet deltar 26 partners. Projektet går ut på anpassning till klimatförändringars effekter. NSS är inviterad som case för skärgårdsförhållanden. Projektdeltagandet kräver inte NSS budgetmedel.

Rural broadband bridges

Projektets huvudmål är:

Förbättrad kapacitet och tillgång till bredband i glesbygdsområden.

Reducera och förebygga störningar från urbana områden-

Minska energiförbrukning i nätverket

Budget 6 miljoner euro. Partners: Luleå University of Technology, Sweden. University of Oulu, Finland, Ericsson Research, Sweden, Lund University, Sweden, Orange, France, Ericsson Research, Turkey

4 KOMMUNIKATION

NSS ska lyfta fram och driva aktuella skärgårdsfrågor där samarbetet kan göra skillnad, ett fåtal åt gången med hänsyn till NSS:s begränsade resurser.

NSS ska arbeta och visa upp sig med målsättningen att bli känd som en unik, samlande och nyttig aktör för skärgårdens hållbara utveckling.

- Informera om aktualiteter genom hemsidan och NSS:s Facebook-sida. Ett ökande antal följare av sidan stärker synlighet och kännedom om NSS.
- Skriva artiklar eller på annat sätt bli exponerade i tidskriften "Skärgård", "Skärgården", "Vi skärgårdsbor" och andra publikationer.

- Anordna presstillfällen och tillsammans med medlemsorganisationer målmedvetet och kontinuerligt lyfta fram NSS:s verksamhet och aktualiteter.
- Informera om NSS:s verksamhet till Hallo Norden, Föreningen Norden och andra gränsöverskridande organisationer.
- Publicera elektroniskt nyhetsbrev 1–2 gånger/termin
- Samarbetschefen kan delta i en kurs inom sociala medier och marknadsföring för att ytterligare förbättra NSS synlighet.
- Utveckla ett nätverk för att bättre öka dialogen direkt till kommuner. För en målinriktad delning av resultat som berör tjänstemän och kompetenser inom olika samhällssektorer.

5 INTERNT

- Arrangera 1–2 studiebesök/år i anslutning till styrelsemöten i medlemsregionerna. För att lära känna varandras skärgårdar cirkulerar styrelsemötena mellan de NSS:s medlemsregioner. Om rådande pandemi kuvats och resor är trygga.
- I samband med styrelsemöten invitera sakkunniga då så är motiverat för att presentera aktuell sakfråga.
- Vid det årliga rådsmötet engagera rådsledamöterna i en aktiv dialog om verksamhetens inriktning och kommande insatser, baserad bland annat på uppföljning av föregående årsverksamhet. Rådsmedlemmarna är ett nätverk i sig och en viktig kanal för informationsutbyte.
- dialog med medlemsorganisationer, 2 gånger per år. Då man tillsammans har sammanfattat de åtgärder som NSS kan fungera som plattform eller aktör. Mer systematisk och kontinuerlig uppdatering.